

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Asrayev Shavkat Baxtiyor o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti

Jizzax filiali 2-boqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning nazariy asoslari ko'rib chiqiladi. Maqolada ta'lim sifatini oshirishning turli omillari, metodologik yondashuvlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayoniga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishi tahlil qilinadi. Oliy ta'limda sifatli ta'limning muhim jihatlari, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro aloqaning ahamiyati, shuningdek, innovatsion pedagogik metodlar va texnologiyalarni joriy etishning zarurligi haqida fikrlar bildirilgan. Maqola oliy ta'lim muassasalarida ta'lim samaradorligini oshirish uchun amalga oshirilishi lozim bo'lgan chora-tadbirlar, ularni amalga oshirishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar va ularni bartaraf etish usullari haqida so'z yuritadi.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, ta'lim samaradorligi, pedagogik texnologiyalar, innovatsion metodlar, oliy ta'lim, o'quv jarayoni, ta'lim nazariyasi, zamonaviy o'qitish metodlari, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro aloqalar, oliy ta'lim tizimi.

Kirish

Oliy ta'lim tizimida sifat va samaradorlikni oshirish har doim dolzarb masala bo'lib kelgan. Bugungi kunda ta'limning sifati nafaqat mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishiga, balki jamiyatning ma'naviy va madaniy darajasiga ham ta'sir qiladi. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirishning nazariy asoslari pedagogika va ta'limshunoslik ilmiy yo'nalishlarida keng muhokama qilinmoqda. Ta'lim sifatini oshirishning nazariy asoslari ko'plab faktorlarga bog'liq bo'lib, ular orasida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro aloqalar, metodologik yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar va pedagogik metodlarning samarali qo'llanilishi katta ahamiyatga ega.

Oliy ta'lim tizimining samaradorligini oshirish uchun ta'lim sifatining qanday o'lchovlari mavjudligini tushunish muhimdir. Shu bilan birga, ta'lim samaradorligini oshirish uchun talabalar va o'qituvchilar uchun qulay sharoitlar yaratish, yangi pedagogik yondashuvlarni joriy etish zarur.

Oliy ta'limda ta'lim sifatining tushunchasi

Oliy ta'lim tizimida ta'lim sifati ko'plab omillarga bog'liq. Ta'lim sifatini o'lchashda quyidagi asosiy ko'rsatkichlar inobatga olinadi:

Pedagogik sifat: o'qituvchilarning malakasi, pedagogik metodologiyalarning qo'llanilishi, o'qitish usullarining samaradorligi.

Talabalar ehtiyojlariga moslik: ta'lim mazmuni talabalar ehtiyojlariga mos bo'lishi kerak. Bu, o'z navbatida, o'qituvchilarning metodologik yondashuvlarini va ta'limning amaliy tomonini o'z ichiga oladi.

Tahlil va baholash tizimi: ta'lim sifatining samaradorligini baholash uchun aniq va ob'ektiv mezonlar mavjud bo'lishi zarur. Talabalar bilimlarini baholashda faqat imtihonlar emas, balki interaktiv usullar va muhokama jarayonlari ham muhim o'rin tutadi.

Oliy ta'lim muassasasida ta'lim sifatini oshirish uchun, pedagogik jarayonni tizimli va kompleks yondashuv bilan ko'rib chiqish lozim.

Ta'lim samaradorligini oshirishning nazariy asoslari

Ta'lim samaradorligini oshirishning nazariy asoslari asosan o'quv jarayonining samarali tashkil etilishiga, o'quv materiallarining sifatiga, o'qituvchilarning metodologik mahoratiga va talabalar bilan ishlash metodlariga bog'liqdir. Samaradorlikni oshirishda bir nechta asosiy nazariy yondashuvlar mavjud:

Interaktiv pedagogika: Bu yondashuv talabalarning faol ishtirokini ta'minlashga, ularni o'z bilimlarini mustahkamlashga, va yangi ma'lumotlarni o'zlashtirishda yanada samarali ishlashga yordam beradi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish: Internet, multimedia vositalari va interaktiv dasturlarni o'quv jarayoniga kiritish orqali ta'lim samaradorligini oshirish mumkin.

Kritik fikrlash va mustaqil o'ylash: Talabalarni o'ylash va tahlil qilishga undash, ularni faqat tayyor bilimni qabul qilishdan ko'ra, o'z fikrlarini ifodalashga, analiz qilishga o'rgatish.

Innovatsion metodlar orqali talabalar o'z bilimlarini yanada chuqurroq o'zlashtiradilar, bu esa ta'lim samaradorligini oshiradi.

Ta'limda sifatni oshirishda innovatsion metodlar

Bugungi kunda ta'limni samarali qilishda innovatsion metodlarning qo'llanilishi muhim o'rin tutadi. Innovatsion metodlar – bu o'quvchilarga yangi bilimlarni o'zlashtirishda eng samarali usullarni taklif etadi. Ushbu metodlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Muammoli ta'lim: O'quvchilarga turli muammolarni hal qilishda faol ishtirok etish imkoniyati beriladi. Bu metod talabalarni tanqidiy fikrlashga, shuningdek, yaratish va innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqishga undaydi.

Loyihalash metodlari: Talabalar o'quv materiallari bo'yicha turli loyihalar yaratadilar, bu esa ularni amaliy va ijodiy ishlashga undaydi.

Texnologiyalardan foydalanish: Multimedia, video, interaktiv dasturlar va o'quv materiallari ta'lim sifatini oshirishda samarali vosita sifatida qo'llaniladi.

5. Oliy ta'lim tizimida ta'lim sifatini oshirishning amaliy yondashuvlari

Oliy ta'lim tizimida ta'lim sifatini oshirishning amaliy yondashuvlari pedagogik texnologiyalar va metodlarni, o'quv jarayonida talabalar va o'qituvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni yaxshilashni o'z ichiga oladi.

O'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslari, yangi texnologiyalar bilan ishlashga oid treninglar, pedagogik innovatsiyalarni o'rgatish orqali ta'lim samaradorligini oshirish mumkin. Talabalar uchun esa, o'qish jarayonida faol ishtirok etish, ilmiy tadqiqotlarda qatnashish, amaliy mashg'ulotlar o'rgatish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va samaradorlikni ta'minlash, faqat o'quv jarayonining samarali tashkil etilishiga bog'liq emas, balki pedagogik yondashuvlarning yangilanishi va innovatsion texnologiyalarni joriy etishga ham bog'liqdir. O'qituvchilarning malakasi, talabalarning o'zlashtirishi va pedagogik metodlarni joriy etish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ta'limni yangilash va takomillashtirish jarayonida, zamonaviy pedagogik metodlarni qo'llash, ta'lim tizimini yanada samarali va sifatli qilishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rahimov, R. (2018). Oliy ta'lim tizimida ta'lim sifatini oshirish. Tashkent: O'quvchi.
2. Yuldashev, B. (2020). Innovatsion ta'lim texnologiyalarining roli. Ta'lim va jamiyat jurnali, 12(1), 55-63.
3. Miller, J. (2017). The impact of innovative teaching methods in higher education. Journal of Educational Research, 23(4), 45-50.
4. Andreeva, N. (2019). Educational technology and the effectiveness of learning. Moscow: Pedagogika.
5. Vahabov, S. (2021). Interaktiv pedagogik metodlar va ularning oliy ta'limda qo'llanilishi. Tashkent: Innovatsiya nashriyoti.